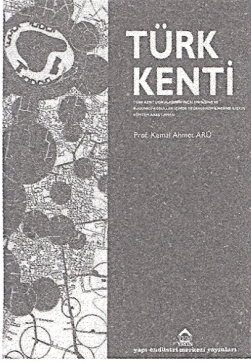

Türk Kenti: Türk Kent Dokularının İncelenmesine ve Bugünkü Koşullar İçinde Değerlendirilmesine İlişkin Yöntem Araştırması

NURAN ZEREN GÜLERSOY

Türk Kenti:

Türk Kent Dokularının
İncelenmesine ve
Bugünkü
Koşulları İçinde
Değerlendirilmesine
İlişkin Yöntem
Araştırması

Prof. Kemal Ahmet Aru
Yapı-Endüstri
Merkezi Yayınları,
Nisan 1998

Marmara
Bölgesi'nden
seçilen kentler

Türkiye'deki şehircilik hocalarının hocası Prof. Kemal Ahmet Aru'nun uzun yıllardır beklenen "Türk Kenti: Türk Kent Dokularının İncelenmesine ve Bugünkü Koşullar İçinde Değerlendirilmesine İlişkin Yöntem Araştırması" başlıklı kitabı Nisan 1998'de Yapı-Endüstri Merkezi Yayınları arasında yer aldı.

1937 yılında Güzel Sanatlar Akademisi Yüksek Mimarlık Bölümü'nü bitirerek 1940 yılında Yüksek Mühendis Mektebi Mimarlık Fakültesi Şehircilik Kürsüsünde asistanlık görevine başlayan ve profesörlükte 48. yılını tamamlayan Prof. Aru'nun yılların birikimini yansıtan bu eseri yalnız mimarlık ve kent planlama konularında araştırma yapanlar için değil, kente ve çevresine duyarlılığı olan herkes için önemli bir kaynak özelliğini taşıyor.

Anadolu'nun yedi coğrafi bölgesinden örnek olarak seçilen Türk kentleri üzerinde sistematik olarak yapılmış analitik incelemeleri ve değerlendirmeleri içeren çalışma, eski Türk kent dokularının bugünkü koşullar altında korunmasını ve değerlendirilmesini sağlamaya yönelik bir yöntem denemesi ile sonuçlanmaktadır.

Araştırma yapılan kentlere ilişkin özgün doku analizlerinin, fotoğrafların ve değerlendirmelerin yer aldığı kitap 288 sayfa ve üç bölümden oluşmaktadır.

Kitabın "Eski Türk Kentleri Üzerine Genel Araştırma" başlığını taşıyan birinci bölümünde, araştırma yapılan kentlerle ve kentlerin yer aldığı bölgelerle ilgili genel bilgilere ve doku analizlerine yer verilmekte ve kitapta birinci bölümün amacı dökümantasyon ve analiz olarak belirtilmektedir. Araştırma yapılan kentler yedi coğrafi bölgeye göre ele alınmakta, Marmara Bölgesi'nden Bursa, Edirne; Karadeniz Bölgesi'nden Trabzon, Tokat; Ege Bölgesi'nden Kütahya, Muğla; Akdeniz Bölgesi'nden Antalya, Adana; İç Anadolu Bölgesi'nden Sivas, Kayseri, Konya; Doğu Anadolu Bölgesi'nden Erzurum; Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nden Adıyaman, Urfa, Diyarbakır, Mardin kentleri incelenmekte ve kentler "Kimlik Fişleri" ile tanıtılmaktadır. Araştırma tarihsel gelişimden çok topografik, ekonomik ve ekolojik bilgilere dayandırılmakta, "Kimlik Fişlerinde" bölgenin kısaca genel özellikleri, o kente ait coğrafi nitelikler, özellikle topografik durum; tarih, kentin tarihi gelişimi; tarihi eserler ve devirleri; iklim, ısı, yağış, rüzgar; demografik nitelikler, nüfus gelişimi; ekonomik yapı, birinci sektör tarım, ikinci sektör endüstri, ve üçüncü sektör hizmet, tarımsal üretim kaynakları, sanayi üretim kaynakları ile ilgili bilgiler özet tablolar halinde verilmektedir. Kitapta eski doku parçalarının eş özellikte olanları seçilmekte ve özgün grafik çizimlerle değerlendirilmektedir. Bu değerlendirmeden sonra dokular, kent düzeyinde eşbüçümlülük kriterine, çevre düzeyinde eşbüçümlülük kriterine, eş-

büçümlülük sınırları ve bu sınırların kuvvetine ve yönlendirme elemanları kriterine göre gruplandırılmakta ve her doku grubunun özellikleri belirlenmektedir.

Birinci bölümde onaltı kentte kent ölçeğinde gerçekleştirilen sistematik analizden sonra seçilen sekiz kentte Bursa, Edirne, Konya, Sivas, Tokat, Antalya, Mardin, Erzurum kentleri üzerinde daha alt ölçekte doku analizleri yapılmaktadır. Doku analizlerinde eski doku karakteristik örnekleri, eski doku ve nüfus artış oranları, eski doku ve homojen bölgeler, yol, yeşil, yapı alanı oranları, bölge oranları, bölgele göre yol, yapı, yeşil alan oranları, karakteristik yeşil doku örnekleri, karakteristik yapı doku örnekleri incelenmektedir. Biçimsel yapı analizlerinde incelenen kentlerden Adıyaman, Adana ve Erzurum konsantrik kent tipi, Çorum, Tekirdağ, Sivas ışınal kent tipi, Çankırı, Giresun ve Kahramanmaraş semer kent tipi, Mardin, Trabzon ve İzmit lineer kent tipi, Siirt yay kent tipi ve Balıkesir, Bursa, Diyarbakır, Manisa, Şanlıurfa gibi genellenemeyen özel tipteki kentler olarak gruplanmaktadır. Birinci bölümün sonunda ayrıca Türk kenti eski dokularında 1970-1990 arası gelişmeler incelenmekte ve ilginç bir değerlendirme olarak kişi başına düşen eski doku metrekare değerine göre sıralanış tablosu geliştirilmektedir. Bu tabloda kişi başına düşen eski doku miktarı, 33.71 metrekare ile Edirne'de en yüksek değerde, 0.58 metrekare ile Adana'da en düşük değerdedir.

Kitabın "Bölgesel Kent Örnekleri Üzerinde Sistematik İnceleme" başlıklı ikinci bölümünde ise analizler daha da ayrıntılandırılmakta, bölgesel kent örnek-

Yil	Kent Nüfusu		20 Yıllık Artış%
	1950	1970	
1950	30426		
1970	54885	80.39	
1990	102345	86.47	
Eski Doku m²	1950	113.39	
Nüfus	1990	33.71	
Eski Doku	345 ha	%83	
Yeni Doku	71 ha	%17	
Yil	Kent Nüfusu		20 Yıllık Artış%
	1950	1970	
1950	103812		
1970	275917	165.79	
1990	834576	202.47	
Eski Doku m²	1950	33.43	
Nüfus	1990	4.16	
Eski Doku	347 ha	%52	
Yeni Doku	320 ha	%48	
Yil	Kent Nüfusu		20 Yıllık Artış%
	1950	1970	
1950	36005		
1970	85032	136.17	
1990	170589	100.62	

KİMLİK FİŞİ

MARMARA BÖLGESİ	Harita	Kaynak	Dokümanlar	Arazi Kullanışı				
EDİRNE	1 / 5000	İller Bankası (Kadastral)	Türk Ansiklopedisi, Marmara Bölgesi (İmar ve İskân Bakanlığı) Türkiye İstatistik Yılı, 1963-65 (D. İstatistik Enstitüsü).	Eski Doku	%	54,09	274	ha
	1 / 2000	İller Bankası (Kadastral)		Yeni Doku	%	45,31	227	ha
	1 / 1000	İller Bankası (Kadastral)		Yesil Alan	%			
				İskân	%			
				Yol	%			

COĞRAFYA	Topografya	Rakım (m)
Edirne ili, iki yanı Tunca ve Meriç Irmaqları ile çevrili, doğu bölümündeki yamaçlara yaslanmış, dağlık ovaların ortasında bulunmaktadır. Merkez ilçe, Tunca Irmağının Meriç'e döküldüğü kavşak yerinin hemen kuzeyinde ve Tunca'nın batıya bükülüm yaptığı yerde kurulmuştur.	Kenti, kuzey, güney ve batıdan saran Tunca Irmağının yayı içindeki yerleşme, buradan doğuya gidilince hafif yükseltilere doğru yayılarak genişler. Rakım Tunca kıyısında 17, Selimiye'de 75, Kıvılcı Çarşısında 95'tir. Kentin batı bölümünde 40-45 m, kuzeyinde 30-35 m, ortası, orta bölümünde yerine göre yaprak ve dağlık tabakalar, aşağı kısmında ise geniş akarsu tortuları ile örtülmüştür.	48 alan (m ² /ha) 1194 yoğunluk (m ² /ha) 65

TARİH	Tarihî Eserler	Devir	Tarihî Eserler	Devir
Kentin Tarihî Gelişimi	1. Kale	MO 117	8. Uç Şerefeli Camii	1448
Türkler zamanında kurulduğu zannedilmektedir. Romalılar - MS 395 Bizanslılar (çeşitli zamanlarda Bulgar istilaları) MS 1362 Osmanlılar MS 1913 Bulgar istilası Osmanlılar MS 1920 Yunanlılar MS 1922 Türkler	2. Yıldırım Camisi	1399	9. Sarı Camii	1452
	3. Eski Camii	1413	10. İbrahim Paşa Camisi	1469
	4. Gazî Mihalbey Camisi	1420	11. Ayşe Kadın Camisi	1475
	5. Muradiye Camisi	1435	12. Beyazıt II. Külliyesi	1488
	6. Dağrılıhadıs Camisi	1435	13. Selimiye Camisi	1574
	7. Kadi Bedrettin Camisi	1538	14. Ali Paşa Çarşısı	1578

İKLİM	Derece	Yağış	Derece	Rüzgâr	Yön-Hız
Yaz Maksimum	41,5	Yıllık Yağmur Ortalaması	609,0	İlkbahar	
Yaz Minimum	6,7	En Yağışlı Ay Ortalaması	13,1	Yaz	
Kış Maksimum	21,1	Yağışlı Günler Sayısı	107,1	Sonbahar	
Kış Minimum	-22,2	Yıldırımlı En Çok Kar Kalınlığı		Kış	
Sıcaklık Farkı (Yaz)	34,8	Karlı Günler Sayısı	18,5	En Hızlı Esen Rüzgârlar	

leri üzerinde daha alt ölçeklerde sistematik bir incelemeye gidilmektedir. Bu analizler farklı coğrafi bölgelerden seçilen Adana, Adıyaman, Antalya, Erzurum, Konya, Sivas, Tokat, Trabzon, Urfa kentlerinde gerçekleştirilmekte, kent içinden seçilen örnek dokunun kent, mahalle ve mahalle çevresi düzeyinde analizi ve değerlendirilmesi yapılmaktadır. Burada doku parçasının tüm kent alanına ve eski doku tamamına göre oranları saptanmakta, doku parçasının kentin fonksiyonel öğelerine göre yeri belirlenmekte, etki alanları ile bağlantısı değerlendirilmekte, doğal yapı bakımından çevre ile ilişkisi incelenmektedir. Çevresel ilişkilerde ise hizmet ilişkileri, hizmet merkezleri analizi, tarihi dokuda hizmetlerin hiyerarşik düzeni araştırılmaktadır.

Mahalle düzeyinde de hizmetlerin dağılışı, mahalle sınırları, arazi kullanışı, yol dokusu boyutlarındaki hiyerarşi incelenmektedir.

İkinci bölümde çok sayıda etkenin şekillendirdiği dokular özelliklerine göre sınıflanmakta ve örneklenmektedir. Çok sayıda etkenin, sekiz ayrı tipte iklimin, doğal yapının ve kent fonksiyonlarının ayrı ayrı etkileri sonucu oluşan doku tipleri A tipi Dokular (Antalya, Kayseri), B Tipi Dokular (Çorum, Sivas), C Tipi Dokular (Erzurum, Diyarbakır), D Tipi Dokular (Tokat, Kütahya, Maraş, Afyon), E Tipi Dokular (Edirne, Balıkesir, Manisa), F Tipi Dokular (Gaziantep, Adıyaman), G Tipi Dokular (Konya, Adıyaman, Gaziantep), H Tipi Dokular (Ankara, Bursa) doku özellikleri-

Edirne'nin Kimlik Fişi

ne bağlı olarak gruplandırılmakta ve özgün grafik çizimlerle örneklendirilmektedir.

İkinci bölümün sonunda analiz ve değerlendirmelerde çok daha alt ölçekte ve çok daha ayrıntıda incelemelere yer verilmekte, eski dokularda yol sistemleri, yol ve kavşak tipleri, eski dokularda kentsel mekanlar ve kentsel mekanlarda tipler yapılmaktadır. Bütün bu çalışmalarda kent bir sistem olarak ele alınmakta, bütünden parçalara doğru, hiyerarşik bir düzende analiz edilmekte, değerlendirilmektedir.

Kitabın "Eski Doku Koruma ve Değerlendirme ile İlgili Yöntem Araştırması" başlığını taşıyan üçüncü bölümünde ise bu dokuların korunması ve değerlendirilmesi ile ilgili yönlendirici öneriler geliştirilmekte, bu bölümde birinci ve ikinci bölümlerde toplanan bilgiler, yapılan analizler ve çıkarılan sonuçlar hocaların özgün çizimleri ile değerlendirilmektedir.

Kitabın "Eski Doku Koruma ve Değerlendirme ile İlgili Yöntem Araştırması" başlığını taşıyan üçüncü bölümünde ise bu dokuların korunması, değerlendirilmesi ile ilgili yönlendirici öneriler geliştirilmekte, bu bölümde birinci ve ikinci bölümlerde toplanan bilgiler, yapılan analizler ve çıkarılan sonuçlar hocaların özgün çizimleri ile değerlendirilmektedir.

1960'larda başlayan çalışmanın ürünü olan bu kitap, içerdiği bilgilerle mimarlık ve şehircilik konularında çok özel bir kaynak olmasının yanında, incelenen kentlerin eski ve yeni durumlarını gösteren renkli fotoğrafları, şemaları, hocaların özgün çizimleri ile sayfa sayfa seyredilecek bir sanat eseri değer taşıyor.

Edirne'nin eski ve yeni kent dokusu

Prof. Kemal Ahmet Arû ile "Türk Kenti" Kitabı Üzerine Söyleşi

Prof. Kemal Ahmet Arû

Hocam, "Türk Kenti" isimli kitabınızın basıldığını *Cumhuriyet* gazetesinin *Kitap* ekinde gördüm ve hemen ertesi günü Yapı-Endüstri Merkezi'ne giderek aldım. Öğrencilik ve asistanlık günlerimi de hatırlayarak büyük bir zevkle okudum, inceledim. *Mimarlık* dergisinden kitabınızı tanıtan bir yazı hazırlamam istendiğinde tanıtıma sizin düşüncelerinizi de eklemek istedim. Kitabınızla ilgili ne düşünüyorsunuz? Bu kitap sizce ne anlam taşıyor?

Türk kentleri üzerinde yapılmış olan bu analitik incelemenin ve değerlendirmenin ileriye doğru geliştirmeye olanak tanıyan bir dökümantasyon, bir kaynak olduğunu düşünüyorum. Bu çalışmanın Anadolu'nun yedi coğrafi bölgesinden örnek olarak seçilen Türk kentleri üzerinde bu

Edirne'nin
havadan görünümü
Aykut Karaman arşivi

anlamda sistematik olarak yapılmış ilk araştırma ve değerlendirme olduğunu söylemek sanırım yanlış olmaz. Ben Türk kent dokularının incelenmesine ve bugünkü koşullar içinde değerlendirilmesine yönelik bu çalışma ile gençlere ileriye dönük çalışmaları için yön vermek istedim. Bu kitap bence "Türk Kent Dokularından Gençlere Mesaj" anlamı taşıyor.

Türk kenti ile ilgili böyle bir doku araştırması düşüncesine nasıl yöneldiniz?

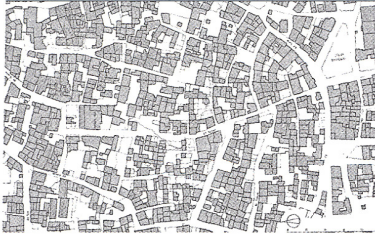
Neden Türk kentleri, Türk kent dokuları dersiniz... Evet ben sanat tarihçisi, mimarlık tarihçisi değilim, ama meslek yaşamım süresince otuza yakın kentin planını yaptım. Bu dokuların farklı örneklerini inceleme fırsatı buldum. Plan yaparken bu kentler üzerinde yürüdüm, nefes aldım, dokularını hissettim ve sonra yok oluşlarını, bizzat sorumlularca, orada yaşayanlarca yok edilişlerini gördüm ve onları hiç olmazsa belgelemek istedim.

Şehircilik tarihine bakarsak, kent dokularının biçimlenmesinde iki ana düzen eğilimine rastlarız. Bunlardan birisi geometrik düzen, diğeri geometrik olmayan organik düzendir. Birinciye kent silüetinin metrik düzeni, ikinciye ritmik düzeni diyoruz. Serbest ve organik bir dokuya sahip eski Türk kenti ritmik bir düzen içindedir. Eski kentlerin bu biçimlerini bir rastlantı olarak görmemek gerekir. Bu kentlerin temel biçimleri, iç dokudan gelen geometrik olmayan formların yüzeye vurmasından ibarettir. İç doku da burada yaşayanların gereksinmelerinden türemiştir. Evin olduğu

kadar, yol ve kent dokularının biçimlendirilmesinde de insanla tabiatın özellikle iklimin birbirini etkileyen iki ayrı öge halinde belirdiklerine şahit olmaktadır. Türkiye'de farklı iklim koşulları nedeni ile, çeşitli coğrafi bölgelerdeki eski kent dokuları ve ev tipleri de farklı görünüşlerdedir. Ben bu farklılıkları sistematik bir şekilde hiyerarşik bir düzene ortaya koymaya çalıştım.

Ben bu çalışmanın benim öğrenciliğimde tamamlanmış olduğunu biliyorum. Hatta birkaç pafta da ben boyamıştım. Bize araştırmanın başlangıcından bu yana öyküsünü anlatır mısınız?

Bu çalışmaya 1960'larda başladım, 1960'a kadar eğitim ve uygulama çalışmaları zamanımın tamamını kapladığı için böyle bir araştırmaya vakit ayıramadım. 1960'lı yıllarda yurt dışında kaldığım sürede böyle bir araştırma yapacak zamanı buldum. 1961-1962'de Stuttgart, 1963'de Berlin, 1967'de Viyana teknik üniversiteleri mimarlık fakülteleri şehircilik kürsülerinde konuk öğretim üyesi olarak bulunurken "Türk Kentleri" üzerine konferanslar verdim. Hannover, Berlin ve Stuttgart'da sergiler düzenledim. Bu sergi ve konferanslar o zaman büyük ilgi gördü. Bu sergilerin paftaları hala Stuttgart Üniversitesi arşivinde durur. Türkiye'ye döndükten sonra bu sergi ve konferanslar için yaptığım çalışmaları geliştirerek bir araştırma, bir kitap haline getirmeyi düşündüm. Bu çalışmanın ilk halini 1972-1975 yılları arasında, o dönemde İTÜ'de araştırmaları destekleyen bir kuruluş olan Araştırma, İnceleme Mütevelli Heyeti (AİMH) desteği ve bir grup o zamanlar genç, şimdilerde orta yaşlı mi-

çok ADANA

az ANTALYA

orta ERZURUM

Karakteristik
yapı doku örnekleri

mar meslektaşlarımın yardımı ile tamamladım. Çalışma yirmi yıldır İTÜ, Yıldız ve MSÜ mimarlık fakültelerinde Türk Kenti Tarihi derslerinde eğitim malzemesi olarak kullanıldı. Hala da kullanılmakta.

Araştırmanın kitap olarak basılması da oldukça uzun bir süre aldı. Bize bu süreci de anlatır mısınız?

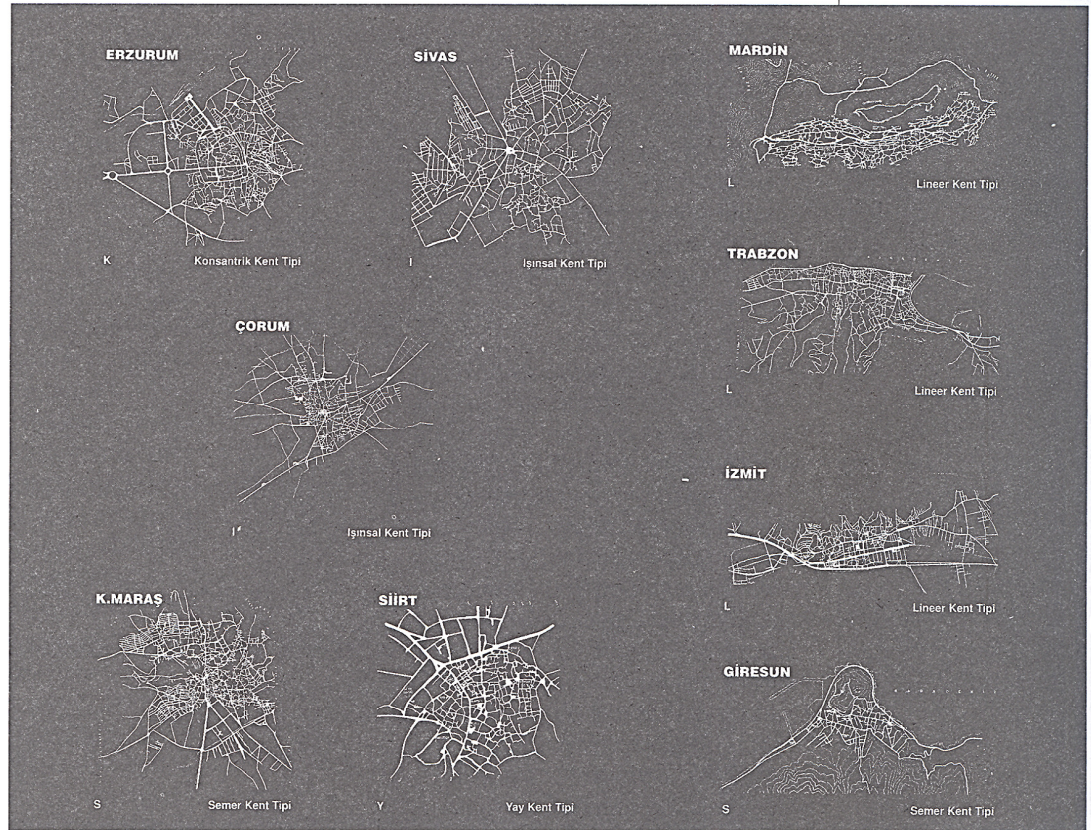
Araştırmanın kitap olarak basılmasının hikayesine gelince, çalışma tamamlandıktan sonra çevremdeki meslektaşlarım bu araştırmanın amacına ulaşması için mutlaka basılması gerektiğini söylüyorlardı. Birçok yayınevi ilgilendi. Böyle bir çalışmanın renkli basılması gerekiyordu. O zamanki baskı koşulları ve baskı maliyetleri yayıncıları korkuttu. Birkaç yıl önce Yapı-Endüstri Merkezi Başkanı Sevgili Doğan Hasol evime geldi, bu çalışmalarını gördü, çok ilgilendi, "Hoca biz bu kitabı basarız" dedi. Kitabın tamamlanmasından onsekiz yıl sonra basılması yeniden söz konusu olunca çok heyecanlandım, mutlu oldum ama biraz da endişelendim. Çalışma onsekiz yıl önce hazırlanmıştı. Aradan geçen zaman bu özellikli dokulardan çok şey alıp götürmüştü. 1992 Aralık ayından bu yana ilk çalışmalarını yeni harita ve dökümanlarla, yeni istatistik verilerle güncel hale getirmeye çalıştık. 1970-1990 arasındaki gelişmeleri ve değişimleri saptadık. İlk çalışmada otuz iki kent vardı. Bu kitapta bunlardan on altısını aldık. Sekizini daha detaylı inceledik.

Araştırmada örnek olarak "eski Türk kent dokularını temsil edebilme yeteneğine sahip olanların seçilmesine çalışıldı" diyorsunuz. Bu seçimi nasıl yaptınız?

Bu çalışmada örnek seçimi çok önemli idi. Örnekleri seçerken üç temel kriterden yola çıktık. Birincisi, Türk kenti olarak kurulmuş olması ya da daha önce kurulmuş olsa da Türk kenti karakteristiklerini kuvvetle taşıyor olması; ikincisi, eski doku ve

Bu amaca yaklaşmak için nasıl bir yöntem kullandınız?

Bu amaca yaklaşmak için paralel iki yöntem kullanıldı. Birincisi "Analitik Yöntem"; ikincisi "Algı Yöntemi". Analitik yöntemde yerleşmelerin tarihi ve

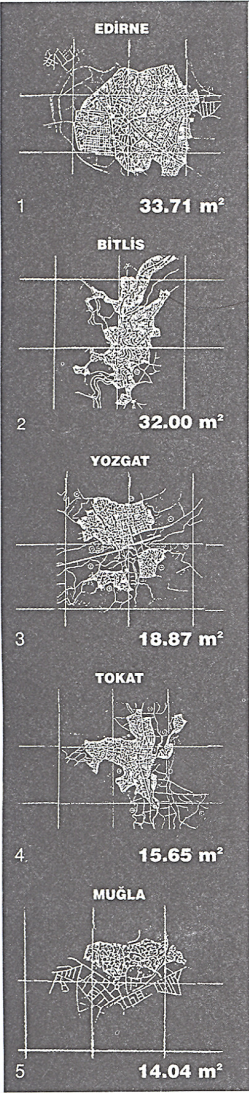

strüktürün büyük ölçüde korunmuş olması; üçüncüsü, değişik coğrafi bölgelerden seçilmesi ve bu coğrafi bölgeleri temsil etme özelliklerini taşıması idi.

Bu çalışmada daha önce yapılmış çalışmaların olanakları oranında kentler hakkında toplanmış bilgiler incelenerek sınıflandırıldı ve sistematik incelemenin uygulanacağı kentlerin ve doku parçalarının 'eski Türk kent dokularını temsil edebilme yeteneğine' sahip olanlarının seçilmesine çalışıldı.

coğrafi yapıları, form tipolojileri, fiziksel doku özellikleri, bölgesel iklimsel karakterleri incelendi. Bu incelemeye göre bir değerlendirme ve sınıflandırma yapıldı. Her tip kentsel formdan tarihi gelişim, fiziki doku özellikleri, coğrafi bölgeler ve iklim koşullarına göre örnekler seçildi. Böylece sistematik incelemenin uygulanacağı kentlerin ve doku parçalarının Türk kentlerini temsil edebilme yeteneğine sahip olması sağlanmaya çalışıldı. Algı Yöntemi adını verdiğimiz ikinci yöntemle kentler ikinci bir elemenden geçirildi. Al-

Biçimsel
yapı analizleri

gı Yöntemi, analitik kriterlerle seçilen temsili paleti doğrulamak, düzeltmek ve subjektif kriterlerle araştırmayı dinamik bir düzeye çıkartmak amacı ile kullanıldı. Ancak yöntemin uygulamasında subjektiviteyi azaltmak için çalışma altı mimardan kurulu bir ekip tarafından ayrı ayrı yürütüldü.

Kitabınız yalnız analiz ve değerlendirme ile sınırlı kalmıyor, üçüncü bölümünde bu dokuların korunması ve değerlendirilmesi ile ilgili yönlendirici öneriler de yer alıyor. Bu önerileri geliştirirken eski dokuları nasıl bir yorumla ele aldınız?

Kitabın üçüncü bölümünde birinci ve ikinci bölümlerde toplanan bilgiler, yapılan analizler ve çıkarılan sonuçlar kısmen değerlendirilmeye çalışıldı. Kısmen değerlendirildi diyorum çünkü Türk kent dokuları üzerinde bu anlamda ilk yapıldığını sandığım bu araştırmayı başka araştırmaların da izleyeceğini, bu araştırmanın başka araştırmalara da kaynak oluşturabileceğini düşünüyorum. Büyük bir umut ve cesaretle başlattığımız bu çalışmanın üniversitemizde doktora ve doktora sonrası araştırmalar yapacak genç kuşaklara da cesaret vereceğini ümit ediyorum.

Bence eski Türk kentlerinin çoğunda bütün bozulmalara rağmen var olan yol dokularının değerlendirilebilmesi mümkün olabilir. Bunlar üzerinde yapılacak etüdler kent merkezinin etrafında eskiden var olan komşulukları tekrar belirli bir düzeye kavuşturabilir. Çağdaş şehirciliğin amaçlarından biri de kent yerleşmelerini problemleri bakımından kavranacak büyüklükte, düzenli, sosyal açı-

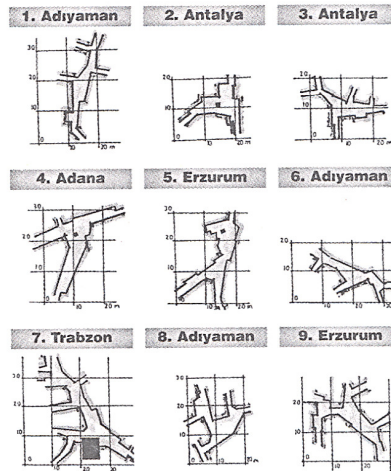
dan organize olmuş bütünler halinde planlamaktır. Sanıyorum eski Türk kentlerinin yeniden düzenlenmesinde de bu gerçekleştirilebilir. Kitabın sonundaki eski dokuda yeniden planlama önerilerimizde de biz bunu 'denemeye' çalıştık.

Son olarak şunu söylemek istiyorum, Özellikle yine gençlere... Bunu kitapta da söyledim. Mimari mirasımızın kent doku-

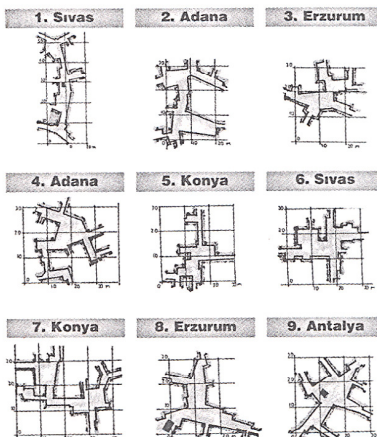
ları yönünden bize neler bıraktığının bilincinde olalım. Bu mirası bütün dünyanın yaptığı gibi koruyarak değerlendirecek ilkelerle kullanalım ve yüzyılların bize bıraktığı çevreyi koruyarak çağdaşlaştıralım ve içine yaşayalım.

Teşekkür ederim. Bu kitaptan yararlanacak tüm gençler ve bir zamanlar genç ama hala da genç olanlar adına...

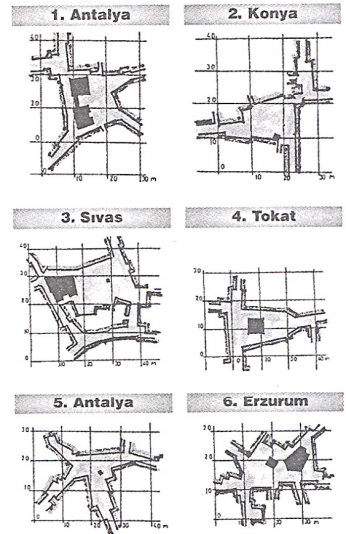
A TİPİ KENTSEL MEKÂNLAR

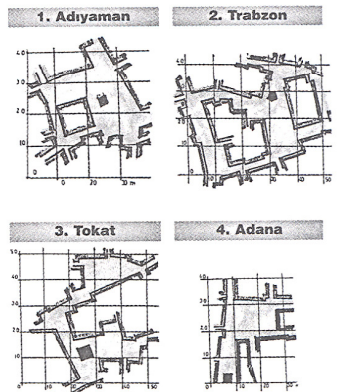
B TİPİ KENTSEL MEKÂNLAR

C TİPİ KENTSEL MEKÂNLAR

D TİPİ KENTSEL MEKÂNLAR

Kişi başına düşen eski doku m² değerine göre sıralanış tablosundan

Eski dokularda kentsel mekânlar